

החברותא

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 205

בס"ד ערש"ק פר' בלק י' תמוז תשס"ג

פנינים יקרים

את כל אשר עשה ישראל לאמרי (כ"ב, ב') בספרי תלמידי בעש"ט הק' הנה "אמרי" ר"ת אילי מואב יאחזמו רעד. הרעד של מואב היה מחמת התאחדותם של ישראל שקבלו מיעקב אבינו ואני נתתי לך שכס אחד (בראשית מ"ה) ע"ש הפסוק (צפני' ג') לעבדו שכס אחד, וע"י התאחדותם של עם ישראל אין כל אומה ולשון יכולים להם.

את כל אשר עשה ישראל לאמרי (כ"ב, ב') בספרי תלמידי בעש"ט הנה "אמרי" ר"ת אלי מוב יאחזמו רעד ראה מה שעשה ישראל סבא לאמרי ע"י כחה של תפלה. וכמ"ש אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי (פרשת ויחי) ואומר הת"א שם בצלותי ובבעותי. וזה היה פחדו של בלק שע"י התפלה ישראל ינצחו תמיד את שונאיהם והוא שכתוב את כל אשר עשה ישראל לאמרי.

הנה כסה את עין הארץ והוא יושב ממלי (כ"ב, ה') שמעתי מאמו"ר בעל הפלאה זצ"ל דידוע אם מסתכל הצדיק בצורת רשע יוצא מהרשע הנצוץ הקדושה שיש בו, וא"כ נעשה הרשע כגל של עצמות וזה כוונת הפסוק והוא יושב ממולי מסתכל כי הנצוצות הקדושות שיש בנו וממילא אח"כ נאבד כוחנו, - לאחר שהמשיך שוב אסור להסתכל בפניו ...

כי מראש צורים אראנו ומנבעות אשורנו הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב (כ"ג, ט') י"ל ישכון מלשון שכן. דהיינו הן עם לבדד ישכון גם כשהם בדרך לבדם גם אז המה כשכנים זה לזה ועושים טובה זה לזה כמעשיהם ובמחשבותיהם לטובה זע"ז. לא כן באוה"ע ובפרט שאצלם דייקא העשייה נחשבת ... (אמרי יהודה)

כי מראש צורים אראנו (כ"ג, ט') ... אברהם נקרא צור שהביט הבורא ב"ה שיהיה הוא פשרה והעמדה לעולמות ובו ברא את עולמו, האמונה תקועה בלבנו כי היא אמיתית והרבה רשעים וכופרים נמרדו מן העולם ברצונם שרצו לעמוד על המחקר ...

אפס קצהו תראה וכולו לא תראה (כ"ג, יג') כשמתכלין בפרטות על כל אחד ואחד רואים יותר את העברות והחסרונות משא"כ אם מסתכלין בכללות על כל ישראל רואים רק טוב, וזה מה שכתוב (תהלים כ"ה) פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברכים היו עמדי, וזה מה שביקש בלק לעשות שיראה אפס קצהו וממילא יוכל למצוא חסרונות.

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל (כ"ג, כ"א) פירוש לא יזכור הרע שעושים ישראל אבל המוב שעושים דהיינו השי"ת נקרא אלקיו שהם ממליכים אותו זה חקוק אצלו ותרועת מלך בו מה שהם ממליכים אותו זה הוא בו דהיינו שחקוק אצלו, רק על הרע אינו מביט.

מה טובו אהליך יעקב (כ"ד, ה') ראה פתחיהם שאינם מכוונים זה מול זה. כלומר דאיתא פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, כלומר שנפתחים פתחים ע"י התערוותא דלתתא ומשם נפתחים פתחים גדולים ממילא אין פתחיהם מכוונים זה מול זה.

פנחס בן אלעזר וכו' (כ"ה, א') פרש"י בדין הוא שימול שכרו. הכלל הוא שהאדם צריך לעשות כל מעשיו במדת החסד, אבל באמת פנחס אע"פ שעשה מדת משפט היתה מדתו חסד. ג"כ שמנע אותו רשע מלעשות רשעתו וזה הוא חסד של רשע כשמונעים אותו מלעשות רשעתו, וזהו בדין אע"פ שפנחס עשה דין אעפ"כ ראוי לימול שכרו.

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (כ"ה, י"ב) מובא בזה"ק כי נדב ואביהו אינן תרי פלגי גופא וסיבת החטא שלא היה שלום ביניהם. ופנחס תיקן זה שניתן לו ברית שלום לחברן כחינת נשמת נדב ואביהו לחד גופא. (תולדות יעקב יוסף)

שיחת קודש ממו"ר הרא"ש שליט"א

שיחת הרא"ש ע"פ פרשת תש"ל, נכתב ע"י הר"פ כפ' הכתוב

205
1

כפר נפשו לה'

שבכל זאת הסתובב בעולם איזה דמות הנקרא משה רבנו, הדמות הזאת היתה בבחינת התגלות בורא. בזה שמשה לא נתן בשום אופן לאיזה נקודה בחיים שיתייחס אל עצמו ולכך כל נקודה ונקודה בהויה של משה השתקף מציאות ה'. בבחינת: שכינה מדברת מתוך גרונו (אמר הכותב: עיין בענין זה בתקוני זהר סוף תיקון לח ובילקוט ראובני סוף פרשת יתרו).

משה רבינו ע"ה בכח הבטול וההכנעה המוחלטת אל הרבש"ע אכן זכה לדרגה המיוחדת שלא זכה אליו אף יצור אשה, כמו שכתוב (שם ח:): פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות, ותמונת ה' יביט וכו', אבל בני האדם כשהביטו על משה וחשו בהשראת השכינה המיוחדת לא ידעו להסביר שאכן משה נמצא בתכלית הבטול אל הרבש"ע ולית ליה מגרמי כלום ולכך הם חשבו שזהו בעצם גדלותו של משה רבנו כמציאות הגופנית. והוא זה שמקשר את בני האדם אל ההשראה האלקית בהתקרבות בורא, הן בזה שהוציא אותנו ממצרים, והן בזה שהוליד אותנו אל המדבר הנורא הזה, והן בזה שקרבנו אל הר סיני ונתן לנו את תורת ה'. והראיה שמשה עלה על הר סיני במשך ארבעים יום לחם לא הביא אתו ומים לא שתה וכו' וכו'. משה אינו יורד מהר סיני מחמת הסיבות הלא ידועות לנו אולי מת ואולי מחמת ביטולו המוחלט אל הרבש"ע לא ירד מהר סיני בלבוש גופני של משה. לכן פנו אל אהרן ואמרו לו: קום עשה לנו אלהים שיהיה באיזה מציאות גופני, אשר דרכו נתקשר בהתקשרות בורא, ודרכו נמשיך להתקדם למטרה שמחמתה יצאו ממצרים והיא ללכת אל ארץ כנען. כי האיש משה, האדם הגופני שנקרא איש-משה, לא ידענו מדוע אינו חוזר אלינו מהר סיני ואולי מֶה היה לו הגיע לבטול המוחלט אל הרבש"ע.

הטעות של בני ישראל היה בזה שחשבו שמשה

בפרשה כתוב (שמות ל יב): כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם, על מה היו צריכים כופר נפש? על חטא העגל! איך נגרם חטא העגל תוך תקופה כל כך קצרה מממתן תורה? התורה מתארת שחטא העגל נגרם בגלל שחיכו למשה שירד מהר סיני וכאשר ראו שמשה לא יורד אמרו לאהרן קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו (שם לב א). [רש"י שם מתאר איך שהטעות נגרם. כשעלה משה להר אמר לבני ישראל שבסוף ארבעים יום יחזור תוך שש שעות. בני ישראל היו סבורים שאותו יום שעלה משה גם נחשב מן המניין. ואליבא דאמת התכוון משה לארבעים יום שלימים, יום ולילו עמו והרי יום עליתו אין לילו עמו. בט"ז בתמוז בא השטן וערבב את העולם והראה דמות חשך ואפילה וערבוביא. ובכך חשבו שמת משה. ואז באו בערבוביא אל אהרן ואמרו לו קום עשה לנו אלהות כי האיש משה אשר העלנו מארץ מצרים והיה מורה לנו הדרך אשר נעלה בה אינו עמנו, עתה צריכים אנו לאלהות אשר ילכו לפנינו עכ"ד רש"י].

אנו צריכים להבין איך יתכן שמחמת הטעות שהיה לבני ישראל בזמן ירידת משה מהר סיני יגיעו למצב כזה שיבקשו אלקים אחרים כדי שיראה להם הדרך במקום משה אפילו אם נגיד שמשה לא יורד ולא יהיה עוד בתוך בני ישראל האם כל זה מצדיק שיבקשו אלקים אחרים להנהיג אותם במקום משה?

ההסבר הוא כך: משה רבינו ע"ה היה בתכלית הבטול אל הרבש"ע. בעצמו לא היה נחשב לכלום, כמו שהתורה מעידה עליו (נמדבר יב ג): והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. הביטול של משה היה כל כך חזק עד שלא היה מציאות בפני עצמו כלל וכלל, ומכיוון

מוחלט כפי כוחותיו ויכולתו יגלה שכל מה שנראה אצלו סבל ונסיון אין בהם ממש.

מחצית השקל מלמד שיש שני צדדים למטבע ההפוכים זה מזה. יש שקל ויש מחצית. המחצית מלמד על החלקיות להחזיר באדם את התודעה שכל זמן שלא זוכים לשלמות של הבריאה אין שלמות אצל הפרט. החדרה זו תועיל להכיר את השפלות העצמית. והשקל מלמד על הצד ההפוך יש גורם משפיע באדם שהוא החלק האלק ממעל אשר דרכו מתפרסם שם ה' בעולמות. וכאשר פועלים אצל האדם הכוחות הנ"ל כשתי הקצוות מצד אחד שפלות עצמי ומצד שני ההכרה בגדלות הבורא או מתגברים מעשי השטן שבא להראות דמויות של חשך ואפילה ולהכניס באדם תחושות של סבל ונסיון.

זהו הפירוש בתורה "כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם" - כאשר אתה רוצה להרים את הראש של בני ישראל כדי שכל אחד יוכל למלאות את התפקיד אשר למענה בא לעולם. ולא יימשך אחר הדמויות השחורות שהשטן מעלה עליו בסבל ובנסיון. העצה היא: "ונתנו איש כופר נפשו לה" - דהיינו שיקחו את האיש שנכשלו בה. [ומה היה הכשלון? שרצו לחוש באיש תחושה של מציאות גופנית ובוזה הם טעו שגם באיש משה לא היה להם לחוש תחושה גופנית וכשלא חזר בזמן שהם קוו שצריך לחזור אמרו לזה כי זה האיש הגשמי אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו. - את הכשלון הזה יקחו...] ויעשו מזה "כופר נפש" ומה הוא הכופר נפש? "לה" - בטל מוחלט אל השי"ת. איך אפשר להגיע לבטל מוחלט? התשובה היא בהמשך דברי התורה "בפקוד אותם". הקב"ה פוקד אותם בסבל ובנסיונות, והאדם צריך לנצל פקודה זו להתבטל אל השי"ת, ואז לא יהיה בהם נגף בפקד אותם כלומר הקב"ה יעזור שלא יהיה כשלון של ממש. וגם הסבל יתבטל מעקרו ולא יהיה בו ממש למרות שהיו במצב של פקודה דהיינו במצב של תחושת סבל של ממש וחשש ממשי של נסיונות. כל זה נעלם בגלל כופר הנפש שביטל את עצמו לה' ...

עדיין איזה מציאות עצמי ולא ידעו שמשה כל כך ענו מאד על פני האדמה, ואינו מציאות כלל וכל מה שזכו לראות זהו השגחה הפרטית של הרבש"ע שהקב"ה השדה על כל אחד ואחד באופן ישיר. (אמר הכותב: השווה לדברי רבי יהושע בן לוי במסכת שבת דף פח ע"ב מהפסוק נפשי יצאה בדברו וכו'). בכח הטעות שבקשו מאהרן קום עשה לנו אלקים אשר ילכו לפנינו.

כתשובה לשאלה: איך יתכן שיהיו בדרגא כל כך גבוהה להיות תחת ההשגחה הפרטית של הרבש"ע ובכל זאת לטעות, אמר הרא"ש שגם היום יכולים להיות תחת ההשגחה הפרטית ובכל זאת לטעות. כי אפילו אם נהיה בדרגא הגבוהה ביותר, אנו נמצאים בסכנה בכל נשימה ונשימה. הלא בפועל אנו נושמים את העוה"ז וצריכים להיות בבטול מוחלט כדי שיוכלו להעביר את הנשימה אל הרבש"ע כדי שלא ישאר שום רושם על עצמו. ומכיוון שקשה לנו מיד להעביר את הנשימה לרבש"ע אנו חשופים להשפעת השטן, וכמו בהר סיני בא השטן וערבב את העולם והראה דמות חשך ואפילה וחשבו שמשה מת או שנעלם מאתנו. כן אנו חשופים להתפס בדמיונות שהשטן מעלה דמויות של חשך ואפילה. ע"כ אנו צריכים להיות בפחד תמידי עד לשלמות הבריאה אשר אז יבטלו את השפעת השטן.

התפקיד של "מחצית השקל" היה כדי לתקן את חטא העגל. ומה הוא תקון חטא העגל? הדמות חשך ואפילה שהשטן מעלה, עולה אצל האדם בצורת סבל ונסיונות ועבודת האדם שלא להתפס בה ח"ו, דהיינו שלא יקבע מסמרים שהסבל והנסיונות שהוא סובל הם באמת סבל והם באמת נסיונות, אדרבה על האדם להתחזק באמונה הפשוטה שמפי עליון לא תצא הרע והטוב וכל תחושת הסבל והנסיון שבאים הם בגלל שרוצה לחוש את מציאותו כאלו הוא מציאות גשמי, והשטן עוזר לו בכך כדי לחזור על אותו טעות שראו במשה את המציאות החצונית כמציאות גשמי. וכאשר יכיר את שפלותו האמיתית ויתבטל אל השי"ת בביטול

שיחת קודש ממו"ר הרא"ש שליט"א

המשך מעמ' קודם

205

אמר הכותב: רשום אצלי אימרה קצרה שזכיתי לשמוע מהרא"ש בתקופה הנ"ל ואידי דוטר אמרתי להעלותו על הכתב. ובמיוחד כאשר יתכן ויהיה מהמאמר הדרכה של ממש איך להוציא מהכח אל הפועל תוכן המאמר האמור לעיל.

כגמול עלי אמו

מסמל שהתינוק צריך משהו, מאכל, שתיה, חיתול, שכיבה נוחה. ואולי קצת חום מהאמא. כאשר התינוק מקבל את מה שחשובים שהוא צריך. תגובתו היחידה של התינוק הוא בזה שמפסיק לבכות, אך עדיין אינו מגיב כלום כלפי הנותן. (רק הבכיה מוכיחה אם השיגה את מטרתה) הרי שהאמא משפיעה את מסירות לבה ואינה מחמת התגובה שהתינוק יתן...

כך אמר דוד המלך ע"ה כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי כתינוק הגמול עלי אמו ונהנה ממסירות לבה של האמא ובכל זאת אינו מגיב כן אני מבקש ממך ה' שאם אין לי את הדעת להודות לך לא תהיה בזאת סיבה להפסיק ח"ו מלתמוד בו. כי באמת איני כלום ואפילו הדעת להודות לך לא נמצאת בי. כפי שרש"י מסביר שם: הנני עליך כמי שאין לו ידים ורגלים מוטל לנגדך. זה אני וכל מה שיש יותר מזה הוא מציאות הווי בלתי לה' לבדו.

דוד המלך אמר (תהלים קלא): כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי, מדוע בחר המלך להביא משל מתינוק הנמצא בחיק אמו, הרי ניתן להביא משל מכל אחד ואחד המקבל מזון ותמיכה? אלא שיש הבדל גדול בין תינוק למישהו אחר בין שיהיה ילד ובין שיהיה מבוגר.

הטבע של הילד כשצריך משהו הוא בא בבהלה ובתקיפות אל אביו ואמו תנו לי... וכשאמא נותנת הילד מרגיש שבקשתו התקבלה ואכן קיבל מה שביקש. הרי שיש בתהליך זה תחושת גומלין. הילד הרגיש צורך, הילד ביקש מאמו (או מאביו). האמא קלטה שהילד צריך, האמא ממלאת רצון הילד ונותנת לו. והילד רואה ומרגיש שבקשתו התקבלה. כשהילד מספיק מנומס אומר לאמא תודה. והאמא מתמלאת בספוק על שאפשרה לרצות את הילד בזה שנענתה לבקשתו.

אבל התינוק שונה במהלכו מהילד. התינוק כשיוצא לאויר העולם מתחיל לבכות הבכיה

שהשמחה במעונם

הר"ר אלחנן פרידמן ומשפ' לנשואי הבן
הר"ר ישראל מושקוביץ ומשפ' לאירוסי הבן
הר"ר אוהד סדן לנשואיו
הר"ר אסף יחיאל לנשואיו

הזל ע"י
מערכת החברותא
רח שני 3

02 - 5829688 ☎

02 - 5325477 פקס:

ת.ד. 5080

ירושלים 91050

כוס תנחומים

הר"ר מרדכי כהן היו על פטירת אביו הר"ר משה בן שמס ז"ל
ת. נ. צ. ב. ה.